

VERZORGING EN KWEK VAN CORALLUS ENYDRIS ENYDRIS.

Door: J.J. van der Pols, Gildstraat 190, 3572 EW
Utrecht.

Inhoud: Inleiding - Aard en gedrag - Aanschaf van de slangen - Quarantaine - Het terrarium - De voeding - De paring - De zwangerschap - De bevalling - De jongen - Summary - Literatuur.

INLEIDING

De laatste jaren wordt er naast *Corallus enydriis cookii* tevens *Corallus enydriis enydriis* geïmporteerd.

Ondanks dat er al enkele keren met deze soort gekweekt is, is het merkwaardig dat hierover maar weinig in de literatuur verschijnt. Om deze reden leek het mij zinvol een artikel over de verzorging en kweek van *Corallus enydriis enydriis* te schrijven.

AARD EN GEDRAG

Corallus enydriis enydriis en *Corallus enydriis cookii* zijn beide zeer slank en duidelijk aangepast aan het leven in de bomen. Buiten geografische verschillen, verschillen in kleur en schubmental (zie systematisch artikel van Abuys) is er ook verschil in karakter te herkennen tussen de beide ondersoorten. *Corallus enydriis cookii* is zeer snel geagiteerd en bijterig; ook na jarenlange verzorging in het terrarium blijven ze onberekenbaar. *Corallus enydriis enydriis* daarentegen is vrij snel gewend aan het leven in gevangenschap en is dan, mits dit rustig gebeurt, goed te hanteren, en, net als de meeste *Boidae*, rustig in het terrarium.

Overdag liggen ze hoog in de takken als een kluwen verankerd. Zodra het echter begint te schemeren kruipen ze langzaam naar beneden, alwaar ze vanuit lager gelegen takken in aanvalshouding naar de terrariumbodem gericht op een prooi wachten. Ook wil *Corallus enydris enydris*, vooral als het echt donker is, wel actief zijn, waarbij ze zich elegant tussen de takken en over de bodem voortbeweegt.

AANSCHAF VAN DE SLANGEN

Op 15 april 1979 trof ik bij een importeur voor het eerst *Corallus enydris enydris* aan. De dieren waren afkomstig van een import uit Brits Guyana. Kleur en tekening van de dieren waren uiterst variabel. Zo waren er exemplaren met een met zwarte stipjes omlinjnde ovaalvormige gele vlekentekening op een rode ondergrond. Ook waren er dieren met de hiervoor beschreven tekening, maar dan op een oranjegele of beige ondergrond. Verder was er een exemplaar met een scherpe, witte, lusvormige tekening, vooral op de kop. Daar was de tekening symmetrisch; het was een sierraad om te zien. Helaas was dit dier reeds verkocht.

Na een nauwkeurige inspectie, vooral van de bek, kocht ik twee dieren, waarvan ik vermoedde dat het een paartje was. Thuisgekomen bleek, nadat ik de dieren had gesondeerd, dat ik twee mannetjes had gekocht.

Een geel exemplaar met oranje vlekken en dwarsbanden, welke verder naar het achterlijf dichter op een zaten, zal ik verder σ -1 noemen. Het andere dier, σ -2, had een rode grondkleur met gele, ovaalvormige vlekken. De dieren wogen resp. 300 en 350 g bij een lengte van ongeveer 140 cm.

Op 27 juli 1979 kocht ik een derde exemplaar, ditmaal een wijfje. De tekening was ongeveer gelijk aan die van σ -2, de grondkleur was echter beige-

grijs. Dit dier was volgens de handelaar uit Frans Guyana afkomstig. Het gewicht was 400 g bij een lengte van 150 cm.

QUARANTAINE

Gewoontegetrouw plaatste ik de dieren, alvorens ze in een definitief terrarium te huisvesten, in een daarvoor bestemd quarantaine-terrarium met de afmetingen 40x35x60 cm (lxbxh).

De inrichting was uiterst spartaans en bestond enkel uit een diagonaal door de bak lopende stronk en een drinkbakje. Als bodembedekking deden kranten dienst. Onderzoek heeft uitgewezen dat de drukinkt hiervan niet giftig is. Kranten bieden het voordeel na verontreiniging snel vervangen te kunnen worden.

Na faeces-onderzoek bleken alledrie de dieren met flagellaten (*Monocercomonas*) besmet te zijn. Deze werden succesvol bestreden met Duodegran: 100 mg per kg lichaamsgewicht (bij 10% Ronidazol als werkzaam bestanddeel), en dat gedurende 10 dagen. Andere eencellige parasieten of wormen werden niet gevonden.

HET TERRARIUM

Nadat de slangen van parasieten bevrijd waren, werden ze in het definitieve terrarium geplaatst. Dit had als afmetingen 110x55x160 cm (lxbxh). De zijwanden en de schuivende voorruit waren van glas. De bodemplaat en de achterwand, alsmede de lichtkap, waren van hout, dat met een waterafstotende laksoort behandeld was.

In de lichtkap waren twee ventilatieroosters aangebracht en twee spotjes van 60 Watt, die tevens voor de verwarming zorgden. De temperatuur bedroeg bovenin 28 tot 33°C en onderin 20 tot 24°C.

Op de bodem stond een losse drinkbak met de afme-

tingen 30x30x20 cm (lxbxh), waar de dieren overigens maar weinig in lagen. Ook in dit terrarium was als bodembedekking weer gebruik gemaakt van kranten. Voor de luchtvochtigheid, die ongeveer 75% bedroeg, zorgde een klein macrolon bakje gevuld met water, dat op de terrariumbodem was geplaatst. Het water werd verwarmd door een spiraal-verwarmer van 10 Watt. Het geheel was met fijn gaas afgedekt. De inrichting bestond verder uit kris-kras door het terrarium lopende stronken en takken, en op verschillende hoogten aangebrachte ligplanken.

DE VOEDING

Het voedsel van *Corallus enydris enydris* kan in de natuur nogal uiteen lopen (zie het artikel van Abuys). Bij mij kregen ze uitsluitend knaagdieren, die zonder omschakelproblemen werden gegeten. Beide mannetjes accepteerden acht dagen na aankomst voor het eerst voedsel (elk twee muizen). Het vrouwtje at twee weken na aankomst een jonge rat. Nadien werd er met onregelmatige tussenpozen van gemiddeld tien dagen voedsel aangeboden. Ook werd er na verloop van tijd dood voedsel geaccepteerd. Op dit menu groeiden de dieren flink. In december 1979 wogen de dieren: ♂-1: 660 g, ♂-2: 675 g en het vrouwtje 760 g.

DE PARING

Op 26 februari 1980 om half acht 's avonds trof ik onverwacht ♂-2 met het vrouwtje in copula aan. Beide dieren lagen hoog in de takken. Het mannetje had zijn staart om die van het vrouwtje gestrengeld. Dat het om een "echte" paring ging was duidelijk te zien als de dieren zich bewogen, waarbij de basis van de ingebrachte hemipenis zichtbaar

werd. Nadien volgden nog zeker tien paringen, waarbij ook het andere mannetje zich niet onbetuigd liet.

Ik wijd deze plotselinge paardrift aan de teruggevoerde daglichtcyclus, die ik geleidelijk had teruggebracht van $12\frac{1}{2}$ uur (begin december) naar 8 uur (in januari).

In het voorjaar voerde ik de daglichtcyclus weer langzaam op tot de oorspronkelijke $12\frac{1}{2}$ uur.

Volgens mij hield de paardrift ook verband met de terrariumtemperatuur, die gedurende de wintermaanden (vooral 's nachts) gemiddeld enkele graden lager lag.

DE ZWANGERSCHAP

Op 12 april 1980 scheidde ik het wijfje van de mannetjes omdat ze vrijwel zeker bevrucht was en de mannetjes haar geen rust gunden. Ze werd constant lastig gevallen, vooral bij het voeren. Dit was voor de mannetjes elke keer aanleiding om weer een poging tot paren te doen.

Ik plaatste het vrouwtje in een terrarium met de afmetingen 50x50x60 cm (lxbxh). In de lichtkap was een spotje aangebracht, waarin een daglicht-lamp brandde.

Bovenin was de temperatuur 28 tot 32°C , onderin ongeveer 24°C .

In het terrarium waren, op onderlinge afstand van 10 cm, drie ligplanken boven elkaar aangebracht. Vlak onder de lamp was een dikke boomtak gemonteerd, waar de temperatuur tot 37°C kon oplopen. Van deze plaats maakte ze vooral gebruik als de lamp pas was aangegaan, doch nooit langer dan een kwartier.

Opvallend was dat de slang zich nogal eens verplaatste tijdens haar zwangerschap. Misschien om zo de juiste temperatuur uit te kiezen voor de ontwikkeling van de jongen. Vooral plaatsen met

een temperatuur van tussen de 28 en 30°C verdienen haar voorkeur.

Op 25 april 1980 werd voor het laatst voedsel aangenomen. Vanaf deze tijd werd ze ook zichtbaar dikker, totdat deze groei ongeveer één maand voor de bevalling stagneerde. De verdikking begon halverwege het lichaam en hield ongeveer 4 cm voor de cloaca op.

Van tijd tot tijd werden er kleine muisjes aangeboden, die ze alle weigerde. 2 Weken voor de bevalling accepteerde ze een dode muis. Het beginnen met eten vlak voor de bevalling schijnt wel vaker voor te komen. Zelf heb ik het ook eens meegemaakt bij een *Epicrates fordii fordii*. Deze slang begon 4 dagen voor de bevalling weer te eten.

DE BEVALLING

Toen ik op 14 oktober 1980 om 3 uur 's middags thuis kwam, keek ik gewoontegetrouw even in het terrarium. Ik zag toen door het hele terrarium jonge slangetjes kruipen. De bevalling moet toen juist plaats gevonden hebben, want het eierstruif was nog zeer vochtig.

Opvallend was ook nu weer de grote variatie in kleur en tekening. Ik hoop, nadat ik wat meer observaties heb gedaan, een artikel te schrijven over de variabiliteit van kleurnuances in de verschillende ontwikkelingsstadia van *Corallus enydris enydris*.

Het vrouwtje was na haar bevalling behoorlijk vermagerd en had ruim éénderde van haar lichaamsgewicht verloren (gewicht vóór de bevalling: 910 g en na de bevalling 600 g). Diezelfde avond nog at ze drie volwassen muizen en twee ratten van 80 g. Drie maanden na de bevalling was ze weer terug op haar oude gewicht van 910 g.

Van een vervelling vlak voor of pal na de bevalling, zoals bij veel slangensoorten het geval is,

was ditmaal geen sprake. Pas ruim drie weken na de bevalling vervelde het vrouwtje voor het eerst weer.

DE JONGEN

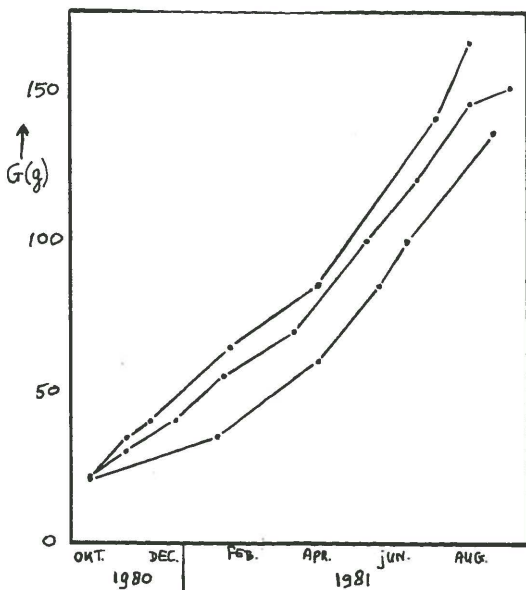
De pasgeboren jongen waren behoorlijk bijterig. Dit komt trouwens wel meer voor bij slangen die van nature vreedzaam zijn en dient om predatoren, zoals vogels en kleine zoogdieren, af te schrikken. Deze bijtlust verdwijnt meestal na korte tijd.

De jongen werden overgeplaatst in een klein terrarium van 30x40x50 cm (lxbxh). Ze waren vooral de eerste nachten actief. Een dag na de geboorte, nadat het struif op hun lichaam was opgedroogd, werden ze gewogen: 6 diertjes van 21 g en 7 van 22 g. De lengte was ongeveer 35 cm. Het gewicht van de jongen schijnt van de terrariumtemperatuur tijdens de dracht van het moederdier af te hangen. Zo zijn de pasgeboren jongen van *Corallus enydriis enydriis* van de heer Abuys te Appingedam beduidend lichter (gemiddeld 10 g), waarschijnlijk dus als gevolg van een lagere terrariumtemperatuur tijdens de dracht.

1½ tot 2½ week na de geboorte vervelden de jongen, waarna de meeste zelfstandig begonnen te eten (één jong al reeds twee dagen na de geboorte). De jongen die niet direkt zelfstandig aten moesten hooguit driemaal gedwangvoederd worden. Als voedsel werden net behaarde jonge muizen aangeboden. Kale muizen werden niet geaccepteerd. Met behulp van onderstaande grafiek kunt U de ontwikkeling van drie jongen volgen.

3 Jongen die na de geboorte aan de heer N. Klijn verkocht zijn, wogen in september 1981 140, 155 en 165 g; dat komt dus neer op een zelfde gewichtstoename als bij de dieren in de grafiek.

2 Jongen, die ik aan de heer H. den Ouden had ver-

kocht, wogen op 8 november 1981 325 en 350 g. Deze slangen zijn dan ook reuzen in vergelijking met de andere dieren uit hetzelfde nest.

SUMMARY

Care and breeding of *Corallus enydris enydris*.

After being treated against *Monocercomonas* the snakes were placed in a terrarium of 110x55x160 cm. The temperature in the upper part of the terrarium was 28-33°C, in the lower part 20-24°C. In winter the temperatures were lowered some degrees.

In December and January the photoperiod was lowered from 12½ to 8 hours, in March and April the photoperiod was raised to 12½ hours again.

At the end of February and in March 1980 at least 10 copulations were observed. In April the female was separated from the males.

During the pregnancy the female showed a preference for temperatures between 28 and 30°C.

On the 14th of October at 3 pm 13 young were born. The length was about 35 cm, the weight 21-22 g.

LITERATUUR

- Foekema, G.M.M., 1974. Enkele notities over *Corallus enydris* (slanke boomboa), met een verslag over verzorging en gedrag van drie *Corallus enydris cookii* in een huiskamerterrarium. *Lacerta*, Vol. 32 (9/10): 151-164.
- Pendlebury, George B., 1974. Stomach and Intestine Contents of *Corallus enydris*, A Comparison of Island and Mainland Specimens. *J. Herpetol.*, Vol. 8 (3): 241-244.
- Stemmler, Othmar & Zdenek Vesely: Eine interessante Form der Gartenboa (*Corallus enydris* ssp. non det.) von Venezuela. *Aquaterra*, Vol. 5 (5): 38-39.